

KVALITETSDEKLARATION

Miljöskyddskostnader

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Miljöekonomi och hållbar utveckling

Produktkod

MI1302

Referenstid

År 2023

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	8
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	9
3.1 Framställningstid	9
3.2 Frekvens	9
3.3 Punktlighet	9
4 Tillgänglighet och tydlighet	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	9
4.3 Presentation	10
4.4 Dokumentation	10
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	10
5.1 Jämförbarhet över tid	10
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	11
5.3 Sam användbarhet i övrigt	11
5.4 Numerisk överensstämmelse	11
Allmänna uppgifter	12
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	12
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	12
C Bevarande och gallring	12
D Uppgiftsskyldighet	12
E EU-reglering och internationell rapportering	12
F Historik	13
G Kontaktuppgifter	13
Bilaga: Definitioner	14

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken belyser industrins (SNI 05-33) och energi- och vattenförsörjningens (SNI 35-36) investeringar och kostnader för att bevara naturmiljön. Målstorheterna redovisas per miljöområde och näringsgren. Investeringar redovisas även uppdelade i förebyggande respektive behandlande, och kostnader redovisas uppdelade i inköpta tjänster respektive eget miljöskyddsarbete. De olika målstorheterna har bildats i samarbete med Eurostat för att ta fram enhetliga variabler inom området, vilket gör att internationella jämförelser kan göras.

Det finns även inhemska intressenter främst inom forskarvärlden.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Miljöskydd definieras som aktiviteter som har som mål att behandla eller förebygga utsläpp, samt att minska och undanröja andra försämringar av miljön. Kopplat till detta finns kostnader inom områdena luft, vatten, avfall, skydd av mark och grundvatten, buller, biologisk mångfald, skydd mot strålning, forskning och utveckling och övrigt miljöskydd (t.ex. information och utbildning). Syftet med undersökningen av miljöskyddskostnader är att ta fram statistik angående dessa investeringar och kostnader. Statistiken är framtagen för att beskriva kostnadsutvecklingen för miljöåtaganden för företag. Statistiken är framtagen för att myndigheter och politiker ska kunna följa upp denna utveckling samt att göra internationella jämförelser.

1.1.2 Statistikansvändares informationsbehov

Användarna är förutom Eurostat framför allt myndigheter och universitet. Det finns ett växande intresse för hur kostnader och investeringar inom miljöområdet utvecklas. Statistiken är framför allt viktig för att kunna föreslå lämpliga styrmedel riktade till specifika branscher. Frågor kan tas upp i användarrådet för miljöräkenskaperna. I användarrådet ingår Naturvårdsverket, Konjunkturinstitutet, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten samt Miljödepartementet. Den är också viktig för att kunna göra jämförande analyser internationellt. Det rör framför allt EU statistik som vi tar fram varje år och intressanta nyckeltal som miljöskyddskostnader per förädlingsvärde kan tas fram. Vi har även funnit ett växande intresse för företagets satsningar inom området biodiversitet.

1.2 Statistikens innehåll

De statistiska målstorheterna är summor av miljöskyddsinvesteringar, löpande miljöskyddskostnader och totala miljöskyddskostnader under kalenderåret 2023 redovisat per näringsgren och miljöområde.

Miljöskyddsinvesteringar är investeringar för att bevara naturmiljön.

Löpande kostnader för miljöskydd är kostnader under innevarande år som går till att bevara naturmiljön.

Totala miljöskyddskostnader är summan av de löpande kostnaderna och investeringarna för skydd av naturmiljön.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen är företag inom utvinning, tillverkningsindustri och energi- och vattenförsörjning, vilket motsvaras av SNI 05-09, 10-33 respektive 35-36. Intressepopulationen sammanfaller med målpopulationen. Rampopulationen utgörs av verksamhetsenhet (VE) enligt SCB:s företagsdatabas (FDB) i november 2023 med minst en anställd.

Målobjekten är företag. Observationsobjekten är vanligen verksamhetsenheter som tillfrågas om information avseende samtliga arbetsställen inom företaget. För företag inom branschen vattenförsörjning (SNI 36) avser undersökningen inte sekundära aktiviteter (arbetsställen) inom områdena avloppsrening (SNI 37). Här ingår enbart arbetsställen med huvudnäringsgren inom SNI 36 i statistiken. Undantag har också gjorts för företag inom SAMHALL-koncernen, i enlighet med nationell och internationell praxis. Företag med 1-49 anställda ingår i målpopulationen, men undersöks inte utan deras miljöskyddskostnader modellskattas under referensåret 2023.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna är miljöskyddsinvesteringar, löpande miljöskyddskostnader samt totala miljöskyddskostnader. Här ingår kringkostnader som utredningar, övervakning, utbildning och administration. Den definition av miljöskyddskostnad och övriga målvariabler som har använts i undersökningen baseras på internationellt framtagna och fastlagda definitioner. Intressevariablerna och målvariablerna motsvarar varandra väl. Observationsvariablerna finns beskrivna bl.a. i EU:s förordning, i det räkenskapssystem för miljöskyddskostnader som har utvecklats av Eurostat samt Eurostats frågeformulär till medlemsländerna. Viss anpassning har gjorts till svenska förhållanden.

Observationsvariablerna är miljöinvesteringar som i sin tur är uppdelade på förebyggande och behandlande, samt löpande kostnader uppdelade på inköpta miljöskyddskostnader och dels egna miljöskyddskostnader. Samtliga observationsvariabler är dessutom uppdelade per miljöområde.

Observationsvariablerna är på detaljerad nivå, medan målvariablerna är summeringar av två eller flera av dessa. Målvariabeln förebyggande investeringar är till exempel en summering av de sex observationsvariabler som avser förebyggande investeringar inom respektive miljöområde.

Definitioner se Bilaga.

1.2.3 Statistiska mått

För samtliga variabler redovisas summor.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Variablerna redovisas på näringsgrensgrupper och miljöområden.

Redovisningsgrupperna utgörs av näringsgrenar enligt SNI 2007. Redovisningen sker på tvåsiffrig SNI-nivå eller sammanslagna SNI-grupper.

Miljöområden utgörs sedan rapporteringen för referensår 2016 av vatten, luft, avfall, biodiversitet och landskap, mark och grundvatten samt övriga områden. Innan 2016 ingick områdena biodiversitet och landskap samt mark och grundvatten i området övrig. För definition se Bilaga.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för målvariablerna är kalenderåret 2023. Urvalsramen avser november 2023.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det finns stora svårigheter att korrekt mäta alla typer av miljöskyddskostnader vilket kan leda till både slumpmässiga och systematiska fel. De relativa medelfel som publiceras avser urvalsosäkerheten. Kvantitativa mått på den totala osäkerheten inklusive övriga osäkerhetskällor har inte tagits fram.

2.2 Osäkerhetskällor

De största källorna till osäkerhet är mätfel och modellantaganden. Frågeformuläret är relativt detaljerat. Det medför en del mättekniska problem som kan vara svåra att komma åt. Företagen har i allmänhet inte tillgång till all information som skulle behövas för att besvara formuläret fullständigt och korrekt. Slumpmässiga fel beroende på bland annat urval förekommer.

2.2.1 Urval

Urvalsosäkerheten är en betydande källa till slumpmässiga fel. Urvalet är ett stratifierat obundet slumpmässigt urval baserat på SCB:s Företagsregister. Företagsregistret innehåller alla legala enheter eller individer som bedriver en aktivitet oavsett storlek eller ägande.

Företag med minst 250 anställda totalundersöks, och en relativt stor andel av företag med 50–249 anställda ingår i urvalet. Anledningen är områdets komplexitet och det faktum att miljöskyddsinvesteringar är en s.k. "rare-item" (förekommer i ett mindre antal företag och ofta till stora belopp), vilket gör att ett relativt stort urval krävs för att få ett tillräckligt säkert underlag för utvärdering. Urvalet har en hög representation av stora företag och företag i branscher som kan förväntas ha höga miljökostnader samt industribranscher med få företag.

Det totala urvalet efter justering för under- och övertäckning består av 756 verksamheter. Stratifiering görs efter branschtillhörighet och storleksgrupp.

Uppräkning med designvikter som justerats för att spegla faktiskt antal svarande objekt tillämpas vilket innebär att uppräkningsfaktorn för samtliga variabler utgörs av kvoten mellan totala antalet företag i populationen i aktuellt stratum och antalet svarande i samma stratum. Urvalsfelets storlek varierar mellan olika redovisningsgrupper och variabler. Generellt är urvalsfelet ofta ganska stort vilket beror på att värdet på målvariablerna varierar stort mellan företagen i populationen, även när denna delas in efter bransch och storlek. Särskilt investeringsvariablerna varierar mycket och har karaktären av "rare item" vilket innebär att många objekt har värdet noll, och ett fåtal objekt har stora värden.

Osäkerheten redovisas i form av relativt medelfel vilket är standardavvikelsen uttryckt i procent av punktskattningen.

2.2.2 Ramtäckning

Ramen och rampopulationen består av aktiva företag i aktuella branscher i november 2023, vilket representerar målpopulationen aktiva företag inom samma branscher under hela referensåret 2023.

Täckningsfel bedöms ha ringa betydelse för undersökningens totala osäkerhet. Urvalet baseras på situationen i november 2023. Det kan förekomma företag i ramen och urvalet som upphörde med sin verksamhet innan januari 2023 men som inte tagits bort från registret (övertäckning) samt att företag som startade sin verksamhet efter november saknas i urvalet (undertäckning). Det rör enbart några enstaka företag.

Ett fåtal företag har identifierats som övertäckning under arbetets gång, dvs. det har visat sig att de inte ingår i målpopulationen (t.ex. företag som är nedlagda eller har fått fel branschklassificering). Andelen övertäckning i urvalet antas motsvara andelen i hela rampopulationen. I skattningsförfarandet hanteras detta genom att företagen kvarstår som svarande men har värdet noll på samtliga målvariabler.

2.2.3 Mätning

De instrument som använts vid insamling är frågeformulär, introduktionsbrev, lista på arbetsställen för varje verksamhet, instruktioner och påminnelsebrev. Mer information om detta finns i StaF.

Man kan anta att mätfelen har minst lika stor inverkan som urvalsfelet på den totala tillförlitligheten. Mätfel kan vara både slumpmässiga och systematiska. Det finns indikationer på att systematiska mätfel i form av underskattning förekommer. Det har dock inte gjorts någon kvantitativ bedömning. Arbetet med föreliggande undersökning har också till stor del varit inriktat på att minimera mätfelen.

Mätproblemen är kopplade till ämnets svårighetsgrad och att uppgifterna inte kan fås fram från företagens bokföringssystem. För att få en fullständig bild över miljöskyddskostnaderna under året, måste uppgiftslämnaren tolka variabler och definitioner rätt och komma ihåg alla de åtgärder som vidtagits under det föregående året. Dessutom måste storleken på kostnaden skattas. För att det skall vara praktiskt möjligt måste detta kunna göras med en rimlig insats av tid och resurser.

En analys av inkomna blanketter visar att svaren varierar betydligt i detaljer, omfattning och ansträngning från företagen. Mätproblemen för respektive variabel sammanfattas nedan:

- Problemen är mindre vanliga för *utsläppsbehandlande investeringar*. Huvudproblemet här hänför sig till att företagen ibland tolkar begrepp annorlunda än de definitioner som anges.
- För *utsläppsförebyggande investeringar* finns flera gränsdragningsproblem definitionsmässigt och det kan vålla problem att identifiera miljöandelen av den totala investeringsutgiften. Det är möjligt att en mindre del av de kostnader som redovisats också inkluderar "icke-miljökomponenter", även efter granskning och rättning. Komplexiteten och det faktum att flera företag inte anser dessa vara miljöskyddsinvesteringar gör det å andra sidan också

troligt att ett antal utsläppsförebyggande miljöskyddsinvesteringar inte kommer att rapporteras av företagen. Andra typer av utsläppsförebyggande investeringar är enklare att särredovisa. I ett flertal fall har företagen kunnat urskilja vissa separata delar som helt kan klassas som miljöskyddsinvesteringar, eller där det huvudsakliga syftet var att minska miljöpåverkan.

- *Löpande kostnader* består av ett stort antal olika kostnadstyper, där några är relativt enkla att särredovisa medan andra kan vara mycket svåra. Täckningen av de relativt enkla kostnadstyperna är antagligen relativt god i undersökningen, t.ex. betalning för omhändertagande och transport av avfall. Täckningen av de svåraste delarna varierar högst sannolikt betydligt mellan företagen; hit hör drift och underhåll av utsläppsförebyggande anläggningar och fullständig täckning av totala personalkostnader. Det finns således anledning att betrakta de totala löpande kostnaderna som miniminivåer.

Konsekvenserna av dessa mättekniska problem kan vara betydande för vissa målvariabler redovisade per bransch. Totalsummor och helhetsbedömningar kan dock betraktas som relativt säkra.

2.2.4 Bortfall

Objektsbortfallet i årets undersökning var 13 procent. Urvalsfraktion och svarsfrekvens i respektive bransch redovisas i tabellen nedan.

Tabell 1: Urval och svarsfrekvens per bransch

SNI	Näringsgren	Population (N)	Urval (n)	% av population	Inkomnsvar	Svarsfrekvens (%)
07-09	Utvinning av mineral, service till utvinning	18	17	94%	15	88%
10-12	Livsmedel, dryck, tobak	163	75	46%	64	85%
13-15	Textil, kläder, läder	22	17	77%	15	88%
16	Trävaruindustri	125	68	54%	60	88%
17	Papper och pappersvaror	80	50	63%	47	94%
18	Grafisk produktion, reproduktion	33	26	79%	23	88%
19	Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter	7	7	100%	7	100%
20-21	Kemikalier, farmaceutiska basprodukter, läkemedel	106	56	53%	45	80%
22-23	Gummi- och plastvaror, mineralprodukter	168	50	30%	45	90%
24-25	Stål- och metallverk; metallvaror	312	104	33%	92	88%
26-27	Datorer, elektronik, optik och elapparatur	143	56	39%	46	82%
28	Övrig maskinindustri	243	66	27%	56	85%
29-30	Transportmedelsindustri	140	60	43%	49	82%
31	Möbelindustri	41	22	54%	20	91%
32	Annan tillverkningsindustri	29	25	86%	23	92%
33	Reparation och installation av maskiner och apparater	51	31	61%	22	71%
35	El-, gas- och värmeverk	97	33	34%	33	100%

36	Vattenförsörjning	13	13	100%	12	92%
	Totalt	1791	776	43%	674	87%

Som framgår av tabellen är svarsfrekvensen för samtliga branschgrupper minst 71 procent. Det finns inga indikationer på att bortfallet skulle vara systematiskt, så objektsbortfallets inverkan på den totala tillförlitligheten bedöms endast vara att urvalsfelet ökar något, eftersom uppräkningsvikterna justeras utifrån antalet svarande. Bortfallet betraktas alltså som slumpmässigt, dvs. de svarande företagen anses vara representativa även för de icke-svarande. Eftersom svarsfrekvensen är hög antas risken för systematiska fel på grund av bortfall vara liten.

Det kan också förekomma partiellt bortfall. Investeringar för miljöskydd förekommer inte nödvändigtvis varje år hos alla företag. Därför görs ingen imputering för partiellt bortfall på investeringsvariablerna, vilket i praktiken blir samma sak som att de imputeras med noll. I de fall företag inte svarat på någon av kostnadsvariablerna sker en återkontakt. Om företagen har kostnader men inte kan svara medelvärdesimputeras löpande kostnader inom stratum baserat på svaren bland de företag som svarat på frågorna. Outliers exkluderas vid beräkningen av medelvärdet. För 2023 förekom inga imputeringar alls.

2.2.5 Bearbetning

Felen vid bearbetning bidrar till att den totala osäkerheten betraktas som försumbara. Granskning och bearbetning av det registrerade materialet har utförts. Ett antal rimlighetskontroller finns i blanketten. Objekt som flaggas i kontrollerna utreds manuellt och återkontakt med uppgiftslämnare sker vid behov.

Produktionssystemet som används vid insamling av data har inbyggda kontroller som felsignalerar vid avvikelser eller om företagen lämnat textkommentarer. Granskningen utgår från dessa kontroller samt jämförelser mot föregående år.

Outliers, dvs. objekt med korrekta men avvikande värden hanteras dels för att minska urvalsfelet, dels för att undvika orimliga resultat. Hanteringen består i justering av vikter. Vikten sätts till 1 för outliers och justeras för övriga objekt i berört stratum.

2.2.6 Modellantaganden

Skattningarna för företag med 1–49 anställda är helt modellbaserade. Modellen baseras på antagandet att miljöskyddskostnaderna är proportionella mot antalet anställda och att förhållandet mellan miljöskyddskostnader och antal anställda är lika för alla företag med 1–99 anställda inom respektive bransch (2-siffrig SNI). Antalet företag med 50–99 anställda är litet i vissa branscher, och ofta är sambandet mellan kostnader och antal anställda svagt eller obefintligt. Båda dessa faktorer bidrar till ökad osäkerhet i modellskattningarna.

Detta antagande är naturligtvis en förenkling. Modellskattningen för små företag står för ca 17 procent av skattningen av totala miljöskyddskostnader.

På total nivå står modellskattningen för 10 procent av investeringarna och 18 procent av de löpande kostnaderna. Variationen är dock stor mellan olika branscher och variabler. För totala miljöskyddskostnader är andelen 0,2–1,6 procent i SNI-branscherna 13–15, 18, 19, 20–21, 26–27, 28 och 29–30. I SNI-branscherna 07–09, 10–12, 22–23, 31, 33 och 36 är dock modellskattningens andel av totala miljöskyddskostnader högre, 2,2–9,5 procent för totala miljöskyddskostnader. I övriga branscher är andelen 13–27 procent. Generellt kan branscher med hög andel från modellskattningen anses ha relativt sett större osäkerhet men det är svårt att säga hur mycket det bidrar till den totala osäkerheten.

För 2018, då även företag med 10–49 anställda undersöktes, gjordes en jämförelse mellan de faktiska skattningarna och hur de skulle ha blivit ett "normalt" år med cutoff-gräns 50 anställda. På total nivå gav modellen en överskattning på omkring 6 procent för investeringar och en underskattning på omkring 1 procent för kostnader. Variationen är även här stor mellan variabler och branscher. Analysen gäller alltså företag med 10–49 anställda.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden är ca 10 månader.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen. Resultatet redovisas för varje kalenderår. Undersökningen 2024 avser miljöskyddskostnader under år 2023. Referenstiden för målstorheten är således kalenderåret 2023. Undersökningens uppgiftsinsamling sker under våren och sommaren efter avslutat referensår. Statistiken redovisas på hösten samma år, vanligtvis under andra veckan i oktober. Statistiken för 2023 publiceras den 10 oktober 2024.

3.3 Punktlighet

Publicering följer SCBs publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Textkommentarer och information om statistiken kommer att finnas tillgängligt på SCB:s webbplats (produktbeskrivning och kvalitetsdeklaration). Det finns även data i Statistikdatabasen, statistiknyheter och som fasta tabeller och diagram. All samlad information inom statistikområdet finns tillgängligt på www.scb.se/MI1302/. Uppgifter lämnas till EU och OECD.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Förutom statistiken som publiceras årligen kan SCB ta fram statistik på uppdragsbasis. Denna statistik är således skraddarsydd för användare med specifika behov. Innan leverans röjandekontrolleras materialet så att enskilda företag inte röjs.

Efter prövning av sekretess kan SCB i möjligaste mån tillhandahålla data eller underlag vid förfrågan. Specialbearbetningar av mikrodata kan eventuellt utföras på uppdragsbasis.

4.3 Presentation

Statistiken publiceras i rapporter på produktsidan, i Statistikdatabasen och i en Statistiknyhet på scb.se. Statistiken redovisats i form av texter tabeller och diagram.

4.4 Dokumentation

I denna kvalitetsdeklaration beskrivs kvaliteten hos den redovisade statistiken. Framtagningen av statistiken och statistikregistret beskrivs i Statistikkens framställning (StaF). Detaljerat innehållet i statistiken beskrivs i SCB:s mikrodataregister (MetaPlus).

Dokumentationerna finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI1302.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Flera förändringar av undersökningen har genomförts under åren vilket försvårar en detaljerad jämförelse bakåt i tiden. Jämförelser bör därför göras med försiktighet och framförallt på en aggregerad nivå.

Näringsgrensindelning har varierat under åren enligt nedan:

Referensår	Näringsgrensindelning
1981, 1985, 1988, 1991	SNI 69
1997, 1999/2000, 2001-2003	SNI 92
2004-2007	SNI 2002
2008-	SNI 2007

En konvertering mellan versionerna är i princip möjlig men har inte gjorts. Diagram och tabeller med tidsserier har i den mån det varit möjligt räknats om bakåt i tiden enligt SNI 2007.

Undersökningarna har något olika täckning och omfattning mellan åren. En skillnad sedan 2001 är att Vattenförsörjning samt kärnkraftverken numera undersöks.

Skattningsmetodikerna innan 2003 års undersökning byggde på att man för varje miljöskyddskostnadsvariabel beräknade ett medelvärde per anställd för varje bransch. Det antagande som gjordes var således att miljöskyddskostnaderna var proportionella med antalet anställda. Antagandet får anses vara ganska grovt och ger en varians som är högre än om delbranscher samt även grupper av antalet anställda används. Orsaken till valet av denna metod var att säkerställa stabiliteten i data från tidigare undersökningar då svarsfrekvensen var lägre.

Med ökad svarsfrekvens har dock möjligheten getts att förfinas uppräkningsmetoden. Från och med 2003 års undersökning stratifieras urvalet finare och både företagsstorlek och branschtillhörighet vägs in när

uppräkningsfaktor bestäms. Varje bransch delas in i fem storleksgrupper som var och en får en individuell vikt för uppräkning.

Avgränsningen av målpopulationen har varierat över tid. Från och med 2015 avser skattningarna företag med 1 eller fler anställda. Före 2015 var målpopulationen företag med minst 20 anställda. Detta tidsseriebrott kan ha betydande effekt inom vissa branschgrupper som får ett trendbrott.

Inför referensår 2022 skedde det förändringar av den statistiska enheten verksamhetsenhet (VE). Hjälpkodning gjordes av enheter som endast verkade internt inom ett företag (eller en koncern) och vars tjänster inte såldes på en öppen marknad. Det gällde främst holdingbolag, fastighetsbolag och huvudkontor, men även enheter inom andra branscher kunde förekomma. Enheter som hjälpkodades fick istället samma bransch som den enhet de betjänade och värdet på vissa variabler sattes till noll.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper bedöms vara god. Jämförelser kan göras mellan näringsgrenar (SNI 2007), miljöområden och kostnadsslag.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Det internationella intresset för statistiken är stort, inte minst inom EU och OECD. Det är då väsentligt att undersökningarna i olika länder omfattar och avser samma sak. Detaljerade definitioner och klassificeringar har utarbetats som används i princip av samtliga länder, även utanför EU. Statistikens omfattning både vad gäller innehåll och definitioner har harmoniserats under en rad år, dels genom en EU-förordning, dels via EU:s och OECD:s frågeformulär till medlemsländerna. Däremot skiljer sig tillvägagångssätten vid statistikinsamling åt mellan olika länder. Internationella jämförelser bör därför göras med försiktighet p.g.a. områdets komplexitet och skillnader i täckning, undersökningsmetodik och datakvalitet.

För definitioner och klassificeringar se manualen från Eurostat:

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/7903714/KS-GQ-17-004-EN-N.pdf/7ea9c74b-eda4-4c23-b7bd-897358bfc990>

Definitionen av de kostnader som undersöks baseras på allmänt vedertagna definitioner som används då ekonomisk statistik och nationalräkenskaper tas fram.

Statistiken skall också i princip kunna relateras direkt till nationalräkenskaperna och därmed till övriga områden som ingår i SCB:s miljöräkenskaper, t.ex. utsläpp till luft och vatten, avfall etc. Vissa skillnader kan emellertid förekomma. En skillnad är undersökningsobjekt där grunden för nationalräkenskaperna i princip skall vara arbetsställen eller ännu mer produktionshomogena enheter.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen är god. Smärre avvikelser kan uppkomma till följd av avrundning.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Tillhör Sveriges Officiella Statistik (SOS), www.scb.se/SOS.

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

Uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). När uppgifterna redovisas kommer inga enskilda företag att kunna identifieras. SCB är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som SCB utför. Regler för personuppgiftsbehandling finns i EU:s dataskyddsförordning samt i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Därutöver finns även regler i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen. Mer information om hur SCB behandlar personuppgifter hittar ni på www.scb.se/personuppgifter

C Bevarande och gallring

Riksarkivets föreskrifter om bevarande hos Statistiska centralbyrån; beslutade den 20 december 2019.

Riksarkivet föreskriver med stöd av 12 § andra stycket förordningen (2001:100) om den officiella statistiken om undantag från gallring hos Statistiska centralbyrån (dnr RA 231-2018/5289)

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet för avsnitt A och C gäller enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Regler om uppgiftsskyldigheten finns även i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Om SCB inte får in uppgifterna kan verksamheten föreläggas med vite, vilket innebär att verksamheten riskerar att behöva betala ett visst belopp. Observera att skyldigheten att lämna uppgifterna ändå finns kvar. Det är frivilligt att lämna uppgifter för frågorna i avsnitt B.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken regleras på EU-nivå. Förordning (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper fastställer en rättslig ram för att sammanställa harmoniserade europeiska miljöräkenskaper. Målet med förordningen är att göra det lättare att jämföra miljöräkenskaper i EU-länderna och uppmana till miljörelaterade uppgifter som är förståeliga och tillgängliga. I förordning (EU) nr 691/2011 omfattas statistik över räkenskaperna för miljöskyddskostnader (EPEA) och regleras statistikens innehåll. Under 2014 antogs EU-förordningen 538/2014 som reglerar en årlig rapportering av statistiken till Eurostat. Under 2023 ändrades förordning (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper genom kommissionens delegerade förordning 0125/2023. Dessutom, följer EPEA de internationella statistiska standarderna för Systemet för integrerade miljöräkenskaper (System of Environmental-Economic Accounting, SEEA,

2012 Central Framework) och är i stort sett kompatibla med det internationella systemet för nationalräkenskaper (SNA 2008) och dess europeiska version, European System of National and Regional Accounts (ESA 2010).

F Historik

Undersökningar av industrins miljöskyddskostnader i Sverige har gjorts för referensåren 1981, 1985, 1988, 1991, 1997, 1999/2000 och årligen sedan referensår 2001. Efter 1991 års undersökning har ett antal utredningar gjorts inom området. 1997 antogs en EU-förordning som ställer krav på årlig statistikproduktion. Mycket av arbetet sedan dess har varit inriktat på att bygga upp en undersökning som tillgodoser internationella och nationella behov, på ett kostnadseffektivt sätt, med så låg uppgiftslämnararbörda som möjligt och med acceptabel kvalitet.

Nästa undersökning kommer att skickas ut under mars månad 2025.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Frida Hellman
E-post	Frida.hellman@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Bilaga: Definitioner

Miljöskydd definieras här som åtgärder och kostnader som helt eller delvis är inriktade på att minska påverkan på den yttre miljön från företagets tillverkning (= verksamhet). Dessutom ingår kringkostnader som utredningar, övervakning, utbildning och administration. Åtgärder som är positiva för miljön men som i huvudsak uppfyller tekniska behov eller krav på arbetsmiljö, hälsa och säkerhet ingår inte i definitionen av miljöskydd. Kostnaderna måste dessutom vara direkt knutna till en miljöskyddsåtgärd som utförs antingen av företaget eller som företaget betalar för att få utfört. Detta betyder att t.ex. betalningar av miljöskatter inte ingår i undersökningen. Information om hur stora miljöskatter olika branscher betalar går emellertid att få fram genom bearbetning av befintlig statistik och behöver således inte inhämtas genom frågeformulär.

Miljöskyddsinvesteringar

Målvariabeln miljöskyddsinvesteringar avser totala investeringsutgifter under kalenderåret för maskiner, utrustningar, byggnader och land som helt eller delvis syftar till att skydda den yttre miljön. Även kringkostnader för planering, installation och anslutning ingår. Miljöskyddsinvesteringar delas upp i behandlande och förebyggande investeringar. Från och med 2013 ingår forskning och utveckling i begreppet miljöskyddsinvesteringar. Tidigare år har forskning och utveckling räknats som en löpande kostnad.

Behandlande investeringar (tidigare kallat processexterna investeringar) är investeringar i extra utrustning som används för miljöskydd. De kännetecknas av att de fungerar oberoende av och är identifierbara delar och tillägg till produktionsutrustningen. De tar hand om och behandlar den miljöpåverkan som företagets verksamhet ger upphov till, förhindrar spridandet av och mäter nivån på föroreningarna. Exempel är filter, reningsanläggningar, avfallsbehållare.

Förebyggande investeringar (tidigare kallat processintegrerade investeringar) kännetecknas av att de avser processförändringar som förebygger eller minskar mängden av föroreningar, utsläpp eller annan försämring, som t.ex. avfall, vilka genereras under produktion; som möjliggör användande av mindre miljöpåverkande insatsvaror eller avser investeringar i ny utrustning och processer med bättre miljöprestanda. Miljöinvesteringen avser här enbart anpassnings- och integreringsdelen. Extrakostnaden måste uppskattas t.ex. genom att jämföra med olika alternativa billigare och mer miljöpåverkande lösningar, eller genom att identifiera och uppskatta kostnader för de delar som är till för miljöskydd. Exempel kan vara anpassning av förbränningsanläggning vid övergång till mer miljövänliga bränslen, återcirkulation av avfallsgaser eller slutna processer och kylsystem.

Löpande kostnader för miljöskydd

Målvariabeln löpande kostnader för miljöskydd definieras i undersökningen som alla kostnader för miljöskydd som inte är att betrakta som investeringar. Dessa kan vara relaterade till existerande miljöskyddsutrustningar eller vara av mer generell karaktär. Kostnaden måste vara relaterad till en miljöskyddsåtgärd, vilket gör att betalningar av generella miljöskatter och

liknande inte ingår, medan betalningar av t.ex. avfall och avloppsavgifter gör det.

Löpande kostnader indelas i olika kostnadsslag. I undersökningen specificeras sex olika typer av löpande kostnader för miljöskydd.

- Drift och underhåll av externa och integrerade utrustningar
- Extra materialkostnad för renare insatsvaror
- Generellt miljöarbete som utbildning, information och administration (inklusive miljöledning och certifiering)
- Avloppsavgifter
- Avfallshantering och avgifter
- Övrigt

Löpande kostnader delas också upp på *internt miljöarbete* i form av eget miljöarbete och externa kostnader i form av betalningar för köpta tjänster. Indelningen är beroende på vem som utför och vem som finansierar åtgärden. Denna uppdelning är nödvändig om man vill summera kostnaden för miljöskyddsarbetet i olika sektorer. Eget miljöskyddsarbete består av alla löpande kostnader som inte kan hänföras till köpta tjänster. Här ingår kostnader för personal, material och energi som används i företagets miljöarbete. Betalningar för köpta tjänster från utomstående företag och myndigheter inkluderar avfalls- och avloppsavgifter, tillsynsavgifter samt betalning till miljökonsulter.

Kostnader och investeringar för miljöskydd redovisas traditionellt uppdelat på miljöområden, enligt en internationell klassificering, Classification of Environmental Protection Activities (CEPA). Denna specificerar nio miljöområden. I den aktuella undersökningen användes en uppdelning på sex miljöområden.

- Luft. Åtgärder för att minska utsläpp till luft
- Vatten. Åtgärder för att minska utsläpp till vatten, avloppsrening
- Avfall. Åtgärder för att minska uppkommen mängd avfall. Sortering, omhändertagande och transport av avfall.
- Mark och grundvatten. Åtgärder för att minska utsläpp till mark och grundvatten
- Biodiversitet och landskap. Åtgärder riktade mot biodiversitet och landskap
- Övrigt. Åtgärder för att minska naturlig strålning, miljöinriktad forskning och utveckling samt generella miljöskyddskostnader. Den senare inkluderar generell miljöadministration som miljöledning och certifiering, utbildning och information, men även kostnader som inte kan hänföras till ett enskilt område. Miljöområdet "Övrigt" i undersökningen är därmed en summering av sex områden i CEPA klassificeringen.

Ofta berör en åtgärd flera miljöområden. I dessa fall hänförs kostnaden till det miljöområde som sammanfaller med åtgärdens huvudsakliga syfte. Är detta inte applicerbart förs kostnaderna till miljöområdet övrigt.